

**ประสิทธิผลองค์การระบบเปิด :
กรณีศึกษาการบริหารของคณะผู้บริหารระดับอธิการบดีและรองอธิการบดี
สถาบันราชภัฏ**

โดย

นาย เฉียบ ไทยยิ่ง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรบัณฑิต
(การบริหารการพัฒนา)
คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

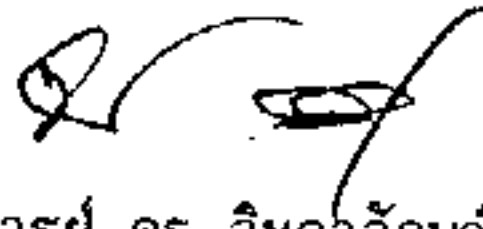
2539

หัวข้อวิทยานิพนธ์ : ประสิทธิภาพของระบบเบ็ด: กรณีศึกษาการบริหารของคณะผู้บริหาร
ระดับอธิการบดีและรองอธิการบดี สถาบันราชภัฏ

โดย : นายเจียม ทยียง

คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรพัฒนบริหารศาสตรบัณฑิต (การบริหารการพัฒนา)

คณะกรรมการวิทยานิพนธ์ประกอบด้วย

(รองศาสตราจารย์ ดร.จินดาลักษณ์ วัฒนสินธุ์)

ประธานกรรมการ

(ศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์)

กรรมการ

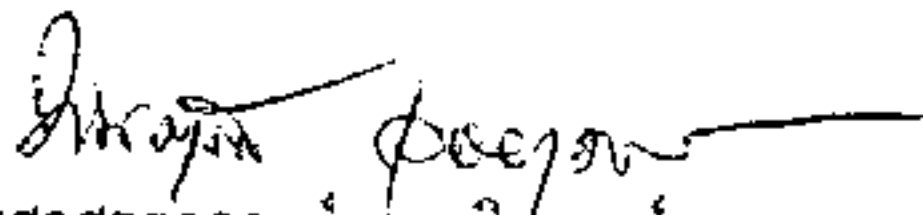
(ศาสตราจารย์ ดร.อรุณ รัถธรรม)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อินทร์ ศรีคุณ)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิศารักษ์ เวชชยานนท์)

กรรมการ

วันที่ 13 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2539

เจ้าพระคุณเจ้าผู้สืบสานนิทานพระกรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้

ของ

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนากรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

ที่พระราชทานทุนการศึกษาแก่เจ้าพระคุณเจ้า

.....

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับทุนอุดหนุนประเภทบัณฑิตศึกษา

จาก

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

หัวข้อวิทยานิพนธ์ : ประสิทธิภาพองค์กรระบบเปิด: กรณีศึกษาการบริหาร
ของคณะผู้บริหารระดับอธิการบดีและรองอธิการบดี สถาบันราชภัฏ
ชื่อผู้วิจัย : นายเฉียน ไทยยิ่ง
สาขาวิชาเอก : การบริหารการพัฒนา
สถานบันการศึกษา : คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
ปีการศึกษา : 2539

บทคัดย่อ

ประสิทธิผล เป็นเครื่องมือเฝ้าระวังการทุกประ เภทต้องนำใช้ในการตรวจสอบตนเอง
ตลอดเวลา เพราะเป็นดัชนีชี้ถึง การเปลี่ยนแปลงและความอยู่รอดขององค์กร สถาบันราช
ภัฏ เป็นตัวอย่างหนึ่งขององค์กรที่เปลี่ยนแปลง ดังนั้นเรื่อง "ประสิทธิผลองค์กรระบบเปิด:
กรณีศึกษาการบริหารของคณะผู้บริหารระดับอธิการบดีและรองอธิการบดี สถาบันราชภัฏ" จึง
มีคุณค่าเพียงพอกับที่ควรสนใจ ประโยชน์ที่ได้นอกจากเพื่อสถาบันราชภัฏหรือสถาบันอุดมศึกษา
อื่นเอาไปใช้ในการกำหนดนโยบาย วิธีทำงานเพื่อปรับปรุงประสิทธิผลในหน่วยงานโดยตรง
แล้ว ยังเป็นประโยชน์ในการพัฒนาองค์ความรู้ด้านองค์การอีกด้วย การศึกษาครั้งนี้มี
วัตถุประสงค์สำคัญ 3 ประการคือ ประการแรกต้องการศึกษาปัจจัยสาเหตุต่อประสิทธิผลรวม
ในองค์กรระบบเปิด ปัจจัยใดมีน้ำหนักอธิบายประสิทธิผลรวมไว้มากที่สุดกว่ากันอย่างไร?
ประการที่สอง ต้องการทราบการยอมรับของสมาชิกในองค์กรที่มีต่อประสิทธิผลการบริหาร
ของคณะผู้บริหาร และประการสุดท้าย ต้องการศึกษความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรชุดต่างๆ มี
ความสัมพันธ์กับประสิทธิผลองค์กรด้านภารกิจทั้ง 4 ประการในลักษณะอย่างไร ผลการศึกษา
ตามวัตถุประสงค์ครั้งนี้ ใช้เป็นดัชนีวัดการเปลี่ยนแปลงขององค์กรได้เป็นอย่างดี ข้อมูลที่นำ
ได้จากการสำรวจความเห็นและผลงานที่ได้นับถือจริงของคณะผู้บริหาร (อธิการบดีและรองอธิ
การบดี) และคณาจารย์ด้วยแบบสอบถามและชุด ผลที่นำได้จากการวิเคราะห์ที่นำได้ เห็นถึงประ

สหิทธิผลองก์การในด้านต่างๆอย่างน่าสนใจกล่าวคือ ประสิทธิผลโดยรวมซึ่งประเมินโดยผู้บริหาร พบว่ามีความสอดคล้องกับสมมติฐาน โดยตัวแปรด้านกระบวนการบริหารและด้านทรัพยากรนำเข้าอธิบายได้มากที่สุดเกือบร้อยเปอร์เซ็นต์ ซึ่งเท่ากับผู้บริหารตอบว่าถ้ามีงบประมาณเพียงพอบุคลากรไม่ขาดแคลนและนักศึกษาที่เข้าเรียนมีคุณภาพแต่แรกแล้ว จะสามารถบริหารให้มีประสิทธิผลได้แน่นอน แต่เมื่อทดสอบโดยใช้เกณฑ์การยอมรับของอาจารย์ที่มีต่อการบริหารให้บรรลุเป้าหมายหรือภารกิจของสถาบัน ผลปรากฏว่าอาจารย์ไม่ยอมรับว่ามีประสิทธิผลเพียงพอเป็นการปฏิเสธสมมติฐาน ในขณะที่เดียวกันเมื่อใช้จำนวนผลงานจริงที่อาจารย์ได้ปฏิบัติมาตามภารกิจของสถาบันเช่น การเขียนตำรา การวิจัย การบริการทางวิชาการแก่ชุมชนและการช่วยทำนุบำรุงส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ผลปรากฏว่าส่วนใหญ่ไว้เป็นไปตามสมมติฐานซึ่งหมายความว่า การดำเนินการต่างๆ เพื่อให้บรรลุภารกิจไม่เป็นที่จริงตามที่ผู้บริหารให้ข้อมูล แยกจากนี้ข้อค้นพบนอกสมมติฐานอีกหลายประการที่น่าสนใจ อาทิเช่น การเขียนตำราเอกสารการสอนไม่ได้ขึ้นอยู่กับระดับการศึกษาและตำแหน่งทางวิชาการ แต่ขึ้นอยู่กับอายุราชการเช่นเดียวกับการบริการทางวิชาการและทำนุบำรุงส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ขึ้นอยู่กับอายุราชการและปัจจัยแวดล้อมภายนอก เป็นต้น .

ABSTRACT

Title **THE EFFECTIVENESS OF THE OPEN ORGANIZATIONS**
 :A Case Study of the Administration of the
 Administrative Teams of Rajabhat Institutes

Researcher **: Mr.Chiab Thaiying**

Major **: Development Administration**

Institute **: School of Public Administration**
 : The National Institute of Development Administration

Academic Year **: June, 1996.**

Effectiveness is an instrument which every kind of organizations constantly employs as their method of self evaluation. It is considered as indicators of an organization's changes and survival. Rajabhat Institutes are an example of an organization undergoing changes; as a result, a research titled "The Effectiveness of the Open Organizations: A Case Study of the Administration of the Administrative Teams of Rajabhat Institutes" will prove to be considerably valuable. Not only will such a study be benefited by Rajabhat institutes or any educational institutes in their policy planning and improving their effectiveness, but the science of organization development will also advance. The objectives of this study are threefold: firstly, to examine all variables affecting the total effectiveness of an open organization and identify the degree in which each variable bear on the total effectiveness; secondly, to find the level of the staff's acceptance of the effectiveness of the team's administration; and thirdly, to study the relationships between various variable sets and the administrative

team's effectiveness in the 4 areas of responsibility. The outcomes of this study will serve as indicators of changes within the organization. The data were gathered from questionnaires on attitudes and actual performance of the administrative team (president and vice-president) and of the teaching staff. The outcomes of the analysis revealed interesting facets of the team's effectiveness. The total effectiveness as evaluated by administrative teams was consistent with the hypotheses, with variables in administrative process and input being almost a hundred percent explanatory. With sufficient budget, adequate staff and qualified students, the administrators implied that they would certainly be capable of effective administration. However, the analysis of the staff's acceptance of the team's administration revealed that staff was dissatisfied with the effectiveness of the team's administration; therefore, the outcome was inconsistent with the hypotheses. By the same token, when considering the staff's actual performance in all 4 areas of responsibility: publication, researches, community services and cultural preservation, the outcomes were that the majority of the performance was inconsistent with the hypotheses. This implied that the staff's performance was not consistent with the data gathered from administrators. Moreover, there were interesting findings outside the study's hypotheses. For instance, the staff's publications were consistent with their years of service, not with their educational levels nor with their educational status. Or, the staff's performance in community services and cultural preservation was consistent more with their years of service and external environment variables.

กิติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้ สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือความร่วมมือและความกรุณาจาก ท่านผู้มีพระคุณหลายท่าน ซึ่งผู้วิจัยขอแสดงกิติกรรมประกาศไว้ ณ ที่นี้ เพื่อแสดงความสำนึก ในพระกรุณาธิคุณ ขอพระคุณท่านผู้มีส่วนช่วยเหลือทั้งหลายด้วยความจริงใจ

ข้าพระพุทธเจ้ารู้สึกสำนึกในพระกรุณาธิคุณของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนากรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ อย่างหาที่สุดมิได้ที่พระราชทานทุนการศึกษาแก่ ข้าพระพุทธเจ้าในการศึกษาระดับปริญญาเอก และพระราชทานโอวาทในการนำความรู้มารับ ใช้เพื่อผลประโยชน์แก่ทางราชการและบ้านเมือง

ขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์คือ รองศาสตราจารย์ ดร.จินตลักษณ์ วัฒนสินธุ์ ประธานกรรมการ ศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ ศาสตราจารย์ ดร.อรุณ รักธรรม รองศาสตราจารย์ ดร.อินทร์ ศรีคุณ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิสสารท์ เวชยานนท์ ที่ช่วยเหลือแนะนำขาดตลอดเวลาของการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ด้วยความอดทนยิ่ง อีกทั้งหนึ่งแม้ไม่ได้เป็นกรรมการผู้วิจัยโดยตรงแต่ผู้วิจัยอาศัยท่านตลอดเวลา ด้านการใช้โปรแกรม SPSSPC ก็รองศาสตราจารย์ ดร.กรรณิการ์ สุขเกษม อาจารย์ที่เอย นามมานี้ทุกท่านได้ทำหน้าที่ด้วยวิญญานของความเป็น"ครู"โดยแท้ เพราะเป็น"ผู้แบกภาระหนัก อึ้ง"มากกว่าเป็นกรรมการผู้ตัดสิน ผู้วิจัยมีความซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง ผลของการเป็น"ครู"ของ ท่านทำให้ผู้วิจัยนึกถึงคำของปราชญ์อยู่บทหนึ่งที่ว่า"ถ้าท่านอ่านหนังสือที่ดีหนึ่งเล่ม ท่านร่นระยะทางการเรียนรู้ด้วยตัวเองนับหมื่นปี แต่ถ้าท่านได้สนทนากับปราชญ์แม้เพียงนาทีเดียว ท่านร่น เวลาอ่านหนังสือดีนั้นร้อยเล่ม" ณ บัดนี้ผู้วิจัยพบว่าความข้างบนนี้เป็นจริงโดยแท้

ขอกราบขอบพระคุณท่านผู้เชี่ยวชาญทั้ง 10 ท่าน ดังรายชื่อในภาคผนวก ที่เป็น คณะบุคคลผู้ให้ความคิดเห็นเจาะประเด็นลึก จนเป็นแนวทางการในการศึกษาเรื่องนี้จนได้ ตรงตามวัตถุประสงค์และเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยนี้

ขอกราบขอบพระคุณท่านอธิการบดี รองอธิการบดี ผู้อำนวยการสำนักงาน อธิการบดี คณบดี รองคณบดีและอาจารย์ที่ผู้วิจัยเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างของสถาบันราชภัฏทั้ง 36 แห่ง โดยเฉพาะท่านผู้อำนวยการสำนักงานอธิการบดี ไม่เพียงแต่ท่านจะเป็นผู้ต้องตอบ แบบสอบถามเท่านั้นแต่ท่านยังเป็นผู้ช่วยในการเก็บรวบรวมแบบสอบถามอีกด้วย แม้ในช่วง

เวลานั้นทั้งประเทศกำลังมีปัญหาเรื่องอุทกภัยก็ตาม และยังมีเพื่อนฝูงอีกหลายท่านที่ช่วยติดตามการเก็บแบบสอบถาม นอกจากนี้ยังมีอีก 2 ท่านในสำนักงานสภาพัฒนาการศึษาและส่งเสริมอาชีพคือ ดร.ดิเรก พรสีมา ผู้อำนวยการกองแผนงานที่ช่วยเหลือในการติดตามแบบสอบถาม และผู้ช่วยศาสตราจารย์รังสรรค์ กิมพันธุ์พงษ์ ที่ช่วยอำนวยความสะดวกในเรื่องดังกล่าว จนกระทั่งแบบสอบถามได้มากเกินความคาดหมาย ความสำเร็จนี้เป็นแบบไม่ได้เลย ถ้าว่าได้รับความช่วยเหลือเกื้อกูลจากท่านที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

ขอขอบคุณ คุณพรนภา แซ่เตี๋ย คุณชุติพร โคนกษยาน เจ้าหน้าที่ในคณะรัฐประศาสนศาสตร์ทุกท่าน คุณโสภิต ผ่องเสรี เลขานุการของ ศ.ดร.สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และอีกหลายท่านที่ไม่สามารถเอ่ยชื่อนามได้ทั้งหมด ที่ช่วยประสานงานทุกเรื่องทั้งในสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ คณะวิชาและอาจารย์ที่ปรึกษา จึงขอขอบคุณ ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอขอบคุณบรรดาท่านอาจารย์ทุกท่านในคณะรัฐประศาสนศาสตร์ทั้งที่เคยร่วมเรียนกับท่านโดยตรงและทางอ้อม ด้วยการอ่านเอกสารหรือเข้าไปพูดคุยปรึกษาเป็นการส่วนตัว อาทิ เช่น ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน ดอกไธสง ศาสตราจารย์ ดร.กฤษ เข้มทันจิตต์ ศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูริย์ ช่างเรียน รองศาสตราจารย์ ดร.พิชิต พิทักษ์สมบัติ และอีกหลายท่านไม่สามารถเอ่ยชื่อนามได้ทั้งหมด ท่านเหล่านี้มีส่วนทำให้ผู้วิจัยได้รับความรู้นอกเหนือตำราเป็นอันมาก ซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่าเป็นวัตถุดิบประสงคสำคัญของการศึกษาปริญญาเอก

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากคณะรัฐประศาสนศาสตร์ และสภาวิจัยแห่งชาติ จึงขอขอบคุณสถาบันทั้งสองที่มีส่วนช่วยเหลือเกื้อกูลให้ผู้จัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้สำเร็จด้วยดี

นอกจากที่ได้เอ่ยพระนามและนามมาแล้วยังมีลูกศิษย์ของผู้วิจัยอีกหลายคน ที่มีส่วนช่วยในการลงรหัสข้อมูลด้วยความอดทน จึงขอขอบใจลูกศิษย์เหล่านั้น ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอผลงานนี้เป็นเครื่องบูชาแต่ มาตา-บิดู สุ้าที่กำเนิดชีวิต/เป็นบูรพาจารย์/เป็นพี่และแผ่นดินของผู้วิจัย สุดท้ายคือคนที่สำคัญที่สุดของชีวิตคือคุณประทุมมา าทบยั้ง และบุตรสาวทั้งสาม นอกจากต้องอดทนที่ผู้วิจัยต้องใช้เวลาส่วนหนึ่งในการศึกษาและทำวิจัยแล้ว ทุกคนยังได้ปฏิบัติหน้าที่ทุกอย่างตามภาระหน้าที่ของตนอย่างคิ่บงและ เป็นทั้งขวัญเป็นทั้งกำลังใจ